

سۇئال

سوئال: مەلۇم بىر ئائىلە كىشىلىرى لائىلە ئىللەللاھۇ مۇھەممەدۇن رەسۇلۇللاھنى ئېيتىش دىنغا ئىتىقاد قىلىشقا يېتەرلىك دىگەن كۈز قاراشتا بۇلارنىڭ ئىتىقادى توغرىمۇ ۋە جەننەتكە كىرىش ئۈچۈن يېتەرلىكمۇ؟

تەپسىلىي جاۋاب

ئىسلام بۇ ئىككى شاھادەت كەلىمىسىنى ئېيتىشلا ئەمەس. بەلكى بۇ ئىككى شاھادەتنىڭ شەرتلىرىنى ئورۇنلاش لازىم. شۇ ۋاقىتتىلا ئۇنى ئېيتقان ئادەم ھەقىقىي مۇسۇلمان بولىدۇ. ئىسلامنىڭ پىرىنسىپى - ئېتىقاد، شاھادەت ئېيتىش ۋە ئەمەل قىلىشتۇر. ئۇبىد ئىبنى سامىتىدىن رىۋايەت قىلىندۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **كىمكى ئاللاھتىن باشقا ئىلاھ يوق، ئۇنىڭ شېرىكى يوق، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئاللاھنىڭ ئەلچىسى ۋە بەندىسى، ئىسا ئەلەيھىسسالاممۇ ئاللاھنىڭ بەندىسى، بەندىسىنىڭ بالىسى، مەريەمگە تاشلىغان كەلىمىسى ۋە ئۇنىڭ تەرىپىدىن پۈۋلەنگەن روھ، جەننەت ھەق، دۇزخىمۇ ھەق، دەيدىكەن، ئاللاھ ئۇكىشىنى سەككىز جەننەتنىڭ قايسى ئىشىكىدىن كىرىشىنى خالىسا شۇ ئىشىكتىن كىرگۈزىدۇ.**

ئىمام ئابدۇلۋەھھاب مۇنداق دېگەن: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ **كىمكى ئاللاھتىن باشقا ئىلاھ يوق..** دېگەن سۆزى بۇ كەلىمىنىڭ مەنىسىنى بىلىپ، مەزمۇنىغا ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن پۈتۈن ھاللىرىدا تولۇق ئەمەل قىلغان ھالدا ئېيتسا دېگەنلىكتۇر. ئىككى شاھادەت ئۈچۈن ئىلىم، ئىشەنچ ۋە ئەمەل شەرت قىلىندۇ. شۇڭا ئاللاھ: **بىلگىنىكى، ئۇ ئاللاھتىن باشقا ئىلاھى مەبۇد يوقتۇر** دېگەن. ئەمما بۇ ئىككى شاھادەتنى مەنىسىنى بىلمەي، مەزمۇنىغا ئىشەنمەي ياكى ئۇنىڭ تەقەززاسى بويىچە ئىش كۆرمەي ئاغزاكى ئېيتىش پايدا بەرمەيدۇ.

قۇرتۇبىي مۇسلىم ھەدىسلىرىغا چۈشەنچە دېگەن كىتابىدا، ئىككى شاھادەتنى ئېيتىش كۇپايە قىلمايدۇ، بەلكى قەلبتىن چىن ئىشىنىش شەرت دەپ مەخسۇس باب توختىتىپ مۇنداق دېگەن: بۇ ئىككى شاھادەتنى ئېيتىش كۇپايە دەيدىغان مەزھەبىنىڭ خاتالىقىنى ئەسكەرتىش ئۈچۈن تۇرغۇزۇلغان باب بولۇپ، بۇ بابنىڭ ھەدىسلىرى بۇ مەزھەبىنىڭ ئازغۇنلىقىنى ئىسپاتلايدۇ. چۈنكى ئۇ مۇناپىقنىڭ ئىمانىنى قوبۇل قىلىشنى تەقەززى قىلىدۇ. بۇ توغرا ئەمەس. مۇناپىقلار كاپىرلاردۇر. يۇقىرىقى ھەدىس ئىككى شاھادەتنىڭ بىلىش، چىن ئىشىنىش ۋە ھەقىقىي ئىخلاسى بىلەن مۇجەسسەملەنگەن بولىشىنى تەقەززى قىلىدۇ. (فەتھۇلمەجىد 36- بەت).

ئاللاھتىن باشقا ئىلاھى مەبۇد بەرھەق يوق دېگەن شاھادەت كەلىمىسىنىڭ قوبۇل بولىشى ئۈچۈن يەتتە شەرت بار. بۇ شەرتلىرى تولۇق بولمىغان شاھادەت پايدا بەرمەيدۇ. ئۇلار مۇنداق:

1 - بۇ شاھادەتنىڭ مەنىسىنى تولۇق بىلىش.

- 2- شەكسىز ئىشىنىش.
- 3 - چىن يۈرەك بىلەن قوبۇل قىلىش.
- 4 - مەزمۇنىغا تولۇق بويسۇنۇش.
- 5 - چىن ئىخلاس قىلىش.
- 6 - ئىقرارىدا راستچىل بولۇش.
- 7 - بۇ كەلىمىگە مۇھەببەت باغلاش. **مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئاللاھنىڭ بەندىسى ۋە ھەق ئەلچىسىدۇر** دېگەن شاھادەت كەلىمىسىنىڭ قوبۇل بولۇشىنىڭ شەرتلىرىمۇ يۇقىرىقى شەرتلەرنىڭ ئۆزىدۇر.